

MEGHÍVÓ

A BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

KERTÉSZETTUDOMÁNYI

DOKTORI ISKOLÁJA

meghívja Önt

KOZAK ANITA

A mezei zsurló (*Equisetum arvense* L.) termesztésbe vonásának megalapozása

című PhD doktori értekezésének

2007. november 26-án de. 11.00 órakor

tartandó nyilvános vitájára.

Témavezető: Bernáth Jenő, DSc

**Helyszín: Budapesti Corvinus Egyetem,
1118 Bp., Villányi út 29-43., K épület, III. em.- KLUBTEREM.**

A Bíráló Bizottság összetétele:

Elnöke:

Rimóczi Imre , DSc

Tagjai:

Jámborné Benczúr Erzsébet, CSc

Slezák Katalin, PhD

Takácsné Hajós Mária, CSc

Lemberkovics Éva, CSc

Opponensek:

Mihalik Erzsébet, CSc

Neumayer Éva, PhD

Titkár: Slezák Katalin, PhD

Az értekezés megtekinthető

a Budapesti Corvinus Egyetem Budai Entz Ferenc Könyvtárában és Levéltárban

(Budapest, XI., Villányi út 35-43. K. ép. I. em.),

elektronikus változata a <http://phd.lib.uni-corvinus.hu/251/>

címen

*A nyilvános vitában minden jelenlévő részt vehet
és írásban előzetesen is észrevételt tehet*

Dr. Papp János sk
egyetemi tanár
Doktori Iskola Vezetője

ÖSSZEFOGLALÁS

Az egész Európában általánosan elterjedt mezei zsurló (*Equisetum arvense* L. drogja a jelentős hazai és nemzetközi kereslet ellenére kizárólag vadontermő állományokból származik. Évente mintegy 300 tonna gyűjtött drogmennyiséggel a mezei zsurló a legnagyobb mennyiségben gyűjtött gyógynövényeink egyike.

A mezei zsurló termesztésbe vonását megalapozó kísérletek során elsőként kijelölt hazai populációk diverzitását vizsgáltuk, továbbá alapvető szaporításbiológiai és termesztéstechnológiai összefüggéseket tártunk fel. Többéves szabadföldi és laboratóriumi kísérletek során mértük fel a hazai zsurlópulációkból származó klónok produkciós tulajdonságait. Az optimális szaporítási mód megtalálása érdekében a spórák általi generatív, a mikroszaporítás általi és a rhizómadarabokkal történő tőosztás hatékonyságát vizsgáltuk. A drogmennyiséget és drogminőséget befolyásoló agrotechnikai tényezők közül különösen nagy hangsúlyt fektettünk a vízellátás (öntözési mód, vízmennyiség), a betakarítási idő és az állomány korának a vizsgálatára.

A drogminőségi paraméterek közül a zsurlódrog összflavonoid-tartamát és a tisztasági paramétereket (hamu- és homoktartalom, vékonyréteg-kromatográfiás tisztaságvizsgálat) vizsgáltuk az érvényben lévő gyógyszerkönyvi előírásoknak megfelelően.

Szabadföldi kísérleteinket 2003-2006 között végeztük a Budapesti Corvinus Egyetem Kísérleti Üzemében és Tangazdaságában. A laboratóriumi vizsgálatokat a Gyógy- és Aromanövények Tanszék laboratóriumában végeztük.

A hazai zsurlóállományok vizsgálata során egyedül a Pusztadobosról származó, EA 11-es klón bizonyult magas droghozama mellett megfelelő hatóanyag-tartalmúnak. A mezei zsurló vegetatív úton történő, 3 nádusszal rendelkező rhizómák általi szaporítása tekinthető célravezetőnek. Az állománylétesítési paraméterek közül a rhizómák ültetési fenológiai állapota és az ültetési mélység határozottan befolyásolja a mezei zsurló droghozamát, a generatív hajtásokkal rendelkező rhizómák 15 cm-re történő telepítése bizonyult optimálisnak. Az állomány-fenntartási paraméterek közül mind az öntözési mód, mind a kijuttatott vízmennyiség határozottan befolyásolják a droghozamot, ami a közepes vízmennyiséggel (hetente 40 mm), illetve esőztető öntözéssel vízellátott parcellákon volt a legmagasabb. A növényállomány kora és a betakarítási időpont jelentős hatással van a mezei zsurló droghozamára. Termesztésben az elsőéves növények hatóanyag-tartalma (a hozammal ellentétben) a legmagasabb, majd évről évre folyamatosan csökkentő tendenciát mutat. A telepítés utáni első tenyészév a mezei zsurló esetében hozamkiesést jelent. A másodéves állományban júniusban, a harmadik tenyészévben júliusban érték el a növények a hozam- és hatóanyag-maximumot.